

3.3.2016

Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys ry:n lausunto Suomen kehityspolitiikasta

Kehys ry haluaa kiittää eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto Suomen kehityspolitiikasta.

Suomen kehityspolitiikkaa on arvosteltu suunnanmuutoksista hallituskausien välillä ja siitä seuraavasta pitkäjänteisyyden puutteesta. Tästä huolimatta Suomen kehityspolitiikan päivittäminen nyt on perusteltua. YK:n yleiskokouksen hyväksymä kestävä kehityksen toimintaohjelma ja uudet kestävä kehityksen tavoitteet asettavat globaalin kehityspolitiikan uudenlaiseen kontekstiin. Vanhasta asetelmasta ja kahtiajaosta pohjoisen avunantajamaiden ja etelän köyhien maiden välillä on siirrytty eteenpäin ratkaisemaan koko planeettaa koskevia yhteisiä haasteita, kuten esimerkiksi äärimmäistä köyhyyttä, ilmastonmuutosta ja eriarvoisuutta.

Kestävän kehityksen toimintaohjelma Suomen kehityspolitiikan ohjenuorana

Pidämme tervetulleena, että Suomen kehityspolitiikka on sidottu vahvasti YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmaan, mikä näkyy johdonmukaisissa linkityksissä Suomen ja kestävä kehityksen tavoitteiden välillä. **YK:n toimintaohjelman tulee toimia vuoteen 2030 asti Suomen kehityspolitiikan tukirankana ja ohjata myös Suomen suhtautumista EU:n kehityspolitiikkaan.**

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että Suomen tulisi ottaa kaikki 17 tavoitetta kehityspolitiikkaansa painopisteiksi. **Suomen tulisi omaksua uuden agendan keskeiset periaatteet ja pitää huoli ihmisoikeusperustaisuuden lisäksi siitä, että kestävä kehityksen kolme ulottuvuutta toteutuvat tasapainoisesti** valituissa neljässä painopisteteemassa. Lisäksi 17 tavoitteen keskinäisyysriippuvaisuuteen tulee kiinnittää huomiota eikä niiden saavuttamista tulisi tavoitella erillisinä siiloina.

Suomen tuleekin osana kansainvälistä yhteisöä tukea kumppanimaissa **kestävän kehityksen kansallisten ohjelmien laatimista ja toimeenpanoa**. Samalla Suomen tulisi tukea riittävien paikallisten, kansallisten ja alueellisten vastuuvollisuusjärjestelmien kehittämistä demokratian peruseriaatteiden ja kaikista heikompiosaisimpien oikeuksien turvaamiseksi.

Suomen tulee myös kehittää omaa kehityspolitiikan arviointi- ja seurantajärjestelmäänsä niin, että se vastaa uutta viitekehystä ja mahdollistaa säännöllisen raportoinnin kestävä kehityksen agendan edistymisestä.

Kestävä kehitys edellyttää myös aktiivista kansalaisuutta, mikä on nostettu esille Agenda 2030:n tavoitteessa 4.7. Tätä voidaan edistää Suomessa jatkamalla kansalaisjärjestöjen tekemän viestintä- ja globaalikasvatuksen tukemista sekä vahvistamalla entisestään yhteistyötä koulutus- ja kasvatusektorin kanssa.

Euroopan unioni johdonmukaisen kehityspolitiikan vaikutusareenana

EU on parhaillaan muokkaamassa kehityspolitiikkaansa uuden globaalin agendan mukaiseksi. Samalla EU päivittää ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevaa ns. globaalistrategiaansa. **Globaalin toimintaympäristön muuttuessa on erityisen tärkeää, että myös EU muodostaa visionsa siitä, minkälaisena globaalina toimijana se tulee vastaamaan uusiin haasteisiin.** EU:n kehityspolitiikan päätavoite ja periaatteet ovat määritelty Lissabonin sopimuksessa. Näin ne velvoittavat myös Suomea.

Suomalaisten kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistyksenä pidämmekin tervetulleena Euroopan unionin korostunutta roolia Suomen kehityspolitiikassa vaikuttavuuden maksimoimiseksi. Merkittävänä kansainvälisenä toimijana EU:n toiminnalla on huomattava vaikutus YK:n toimintaohjelman toteutumiseen. EU:n vaikutusvalta kansainvälisissä neuvotteluissa on kiistaton. Vastaavasti EU:n politiikkavalinnat vaikuttavat sekä siihen, kuinka kestävän kehityksen tavoitteet saavutetaan Euroopassa, että siihen, miten EU:n politiikat vaikuttavat muiden maiden mahdollisuuteen saavuttaa nämä tavoitteet. Tästä näkökulmasta **Suomen kehityspolitiikan sitoutuminen aktiiviseen vaikuttamiseen EU:ssa ja kehityspolitiikan ymmärtäminen kehitysyhteistyötä laajempänä, useat politiikanalat käsittävänä kokonaisuutena ansaitsevat kiitosta.**

Johdonmukaisuustyö saa tukea myös uudelta kestävän kehityksen agendalta. **Suomen kehityspolitiikan tulee käsittää myös muiden politiikanalojen vaikutukset kestävän kehityksen saavuttamiseen Suomen ulkopuolella.** Ulkoministeriöllä tulee olla mandaatti ja riittävät resurssit Suomen eri politiikkojen ulkoisten vaikutusten arviointiin osana Suomen kokonaisvaltaista työtä kestävän kehityksen edistämiseksi.

Samoin kuin YK:n toimintaohjelman, myös Suomen kehityspolitiikan kannalta olennaisinta on kuitenkin se, miten se tullaan toteuttamaan. Suosittelemme, että:

- **Suomi vaatii EU:ta laatimaan kestävän kehityksen toimeenpanosuunnitelman**, joka ottaa YK:n toimintaohjelman eri osa-alueet tasapainoisesti huomioon. Toimintaohjelma tulee laatia osallistavasti kansalaisyhteiskuntaa konsultoiden ja sille tulee laatia perusteelliset seuranta- ja vastuuvastuuvelvollisuusmekanismit. Kestävän kehityksen globaalin ulottuvuuden tulee näkyä lisäksi EU:n kehityspolitiikkaa ja globaalistrategiaa uudistettaessa.
- **Suomi laatii oman kestävän kehityksen toimeenpanosuunnitelmansa.** Suunnitelmassa tulee määritellä Suomen kansalliset prioriteetit, mutta tunnustaa toimintaohjelman integroitunut luonne. Tavoitteita ei voida käsitellä yksitellen, vaan niiden keskinäisvaikutukset on tunnistettava. Tämä edellyttää entistä suurempaa politiikkajohdonmukaisuutta ja eri hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja koordinaatiota.
- **Suomen kehitysyhteistyössä kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että hauraiden tilanteiden ja niin sanottujen siirtymävaiheen valtioiden erityispiirteiden asettamiin haasteisiin vastataan paremmin.** Tarvitaan entistä vahvempaa politiikkaa, joka perustuu kehityksen, ihmisoikeuksien ja konfliktien syiden välisten yhteyksien

ymmärtämiseen. Suomen tulisi myös varmistaa, että EU:n globaalistrategiassa kiinnitetään riittävästi huomiota hauraiden tilanteiden erityistarpeisiin.

- **Suomi arvioi jatkossa eri politiikanalojensa vaikutuksia kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen** niin Suomessa kuin Suomen rajojen ulkopuolella. Kehityspoliittisella toimikunnalla on erityisrooli politiikkajohdonmukaisuuden seuraamisessa, mitä tukisi vaikutusten systemaattinen arviointi valtionhallinnon toimesta.
- Suomen kehityspoliitiikan ensimmäiseksi painopisteeksi nostettu **sukupuolten välinen tasa-arvo ja naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen tulee toimeenpanna läpileikkaavasti ja ottaa huomioon johdonmukaisesti** kaikessa Suomen tekemässä kehitysyhteistyössä sekä muilla politiikanaloilla, jotka voivat vaikuttaa kehitysmaihin.
- **Suomi tukee ennen kaikkea pienviljelijöitä maatalouden kehittämisessä ja ruokaturvan edistämässä.** Luonnonvarojen kestäväen käyttöön tukeutuva pienviljely tukee samaan aikaan sekä paikallista ruokaturvaa että auttaa luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä ja ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa.
- **Suomen varsinaisen kehitysyhteistyön budjettia ei siirretä turvapaikanhakijoiden kotouttamiseen liittyviin kustannuksiin.** Kehitysyhteistyön tehtävä on tukea vakautta ja kestäväen kehitystä kumppanimaissa, mikä pitkällä aikavälillä vähentää ihmisten tarvetta jättää kotinsa ja hakea turvapaikkaa. Kehitysyhteistyön tehtävä ei ole hillitä eri syistä tapahtuvaa vapaaehtoista muuttoliikettä, joka on kautta historian tukenut esimerkiksi globaalia talouskehitystä ja innovaatioiden leviämistä.
- **Viestinnälle ja globaalikasvatukselle taataan riittävät resurssit.** Viestintä ja globaalikasvatus nähdään tärkeänä keinona edistää kestäväen kehitystä. Kansalaiskasvatuksen merkitys korostuu entisestäänkin keskinäisriippuvaisemmassa maailmassa. Jokaisella tulisi olla oikeus elinikäiseen oppimiseen, kykyyn löytää tietoa ja osata käsitellä sitä, vuorovaikutustaitoihin ja ratkaisujen löytämiseen. Näihin päästään, jos osallistuminen ja vaikuttamismahdollisuudet ovat todellisia.
- **Ilmastorahoitus irrotetaan kehitysyhteistyörahoituksesta.** Ilmastorahoitus on osa Suomen kehitysrahoitusta, mutta sen pitäisi olla lisäistä Suomen kehitysyhteistyörahoitukselle.
- **Suomalaisen kehityspoliitiikan peruslähdekohdat ja arvot koskevat kaikkia suomalaisia kehitystoimijoita,** kuten selonteossa kiitettävästi mainitaan. Tämä lause edellyttää, että kaikkia kehitystoimijoita ja Suomen kehitysyhteistyön instrumentteja tulee arvioida myös niiden panoksesta ihmisoikeuksien toteutumiseen sekä ilmastonmuutoksen hillintään, siihen sopeutumiseen ja varautumiseen. Tämä on syytä ottaa huomioon esimerkiksi uuden sukupolven investointituki-instrumenttia suunniteltaessa.